

بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی استان گلستان

کبری شیخ^۱

حسین فکوری حاجی‌یار^۲

حسن صائمی^۳

علی اصغر بیانی^۴

محمد مهدی نادری^۵

تاریخ دریافت: ۰۰/۰۰/۰۰۰۰

تاریخ پذیرش: ۰۰/۰۰/۰۰۰۰

چکیده

یکی از مشکلات هر جامعه غفلت از شادی و نشاط است که باعث افزایش بیماری‌های روانی از قبیل اضطراب و افسردگی می‌شود. پژوهش حاضر با هدف استخراج و شناسایی مؤلفه‌های ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی انجام شد. این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش تحلیل محتوای کیفی صورت گرفت. جامعه آماری کلیه متخصصان در حوزه روانشناسی و علوم تربیتی بود و روش گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه ساختار یافته بود و از ۲۰ نفر از متخصصین در حوزه علوم تربیتی مصاحبه به عمل آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل محتوای کیفی استقرایی استفاده شد. در این پژوهش از ۲۳ مقوله تشکیل شده که شامل ۳ مقوله اصلی و ۶ مقوله فرعی می‌باشد. مقوله‌های اصلی شامل: ارتقاء و همزیستی مسالمت‌آمیز، بهبود و ارتقاء بهداشت روانی و ارتقای سلامت جسمانی و مقوله‌های فرعی شامل: درونی شدن فرهنگ جامعه، آرامش محیطی، امنیت غذایی، بالا بردن امید به زندگی، تقویت سلامت روان و سلامت جسمی بود. نتایج نشان داد وقتی بچه‌ها از مدرسه‌ای که شاد نیست بیرون می‌آیند انرژی خودشان را در محیط بیرون تخلیه می‌کنند. مدرسه‌های شاد همراه با شور، شوق، هیجان و با بازی کردن دانش‌آموزان همراه است. شادی بر سلامت

^۱ دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آرادشهر، آرادشهر، ایران. ایمیل: kobra.sheikh57@gmail.com

^۲ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آرادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آرادشهر، ایران. (نویسنده مسئول) ایمیل: dr_fakoori@yahoo.com

^۳ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آرادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آرادشهر، ایران. ایمیل: saemi_61@yahoo.com

^۴ دانشیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد آرادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آرادشهر، ایران. ایمیل: aabayani@yahoo.com

^۵ استادیار گروه فلسفه، واحد آرادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آرادشهر، ایران. ایمیل: Naderimm1965@gmail.com

روحي، رواني و جسماني انسان تأثير دارد. تغذيه مناسب در يادگيري بهتر و شادابي دانش آموز نقش بسزايي دارد. پيشنهاده مي شود كه فضاي مدرسه شاد همراه با بازی در محيط و شادابي سركلاس باشد تا چو مدرسه همراه با صميميت باشد. شادي بر سلامت روحي، رواني و جسماني انسان تأثير دارد. تغذيه مناسب در يادگيري بهتر و شادابي دانش آموز نقش بسزايي دارد.

واژگان كليدي: مدرسه شاد، دوره ابتدائي، برنامه درسي، محتوای كیفی

مقدمه

در اواخر قرن بيستم موضوع شادمانی و نشاط بشر به عنوان یکی از موضوعات مهم مورد بررسی قرار گرفت كه یکی از مشكلات هر جامعه غفلت از شادی و نشاط است كه باعث افزايش بيماري های رواني از قبيل اضطراب و افسردگی می شود. با شادی و نشاط زندگی معنی پیدا می کند و در پرتو آن دانش آموزان می توانند خود را ساخته و قله های سلوك و پله های ترقی را ببینند. در قرن جديد سرلوحه ی تعلیم و تربیت در يك جمله خلاصه شده است. «شوق زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم كه در حقیقت رشد پایدار ما درگرو شادی پایدار است و این شادی باید در مدارس ایجاد و مدیریت شود. (قالیباف، ۱۳۹۷). نظام آموزش و پرورش یکی از نهادهای مهم اجتماعی است، آموزش و پرورش به شكوفایی استعدادها و افزایش توانایی ها و قابلیت های فرد كمك می کند و از طرف دیگر در خدمت نظام اجتماعی در می آید و از طریق انتقال بهسازی و گاه تغییر ارزش ها و هنجارهای اجتماعی، جامعه پذیری نسل آینده را به وجود می آورد. در حقیقت آموزش و پرورش مانند درختی تنومند است كه برای تغذیه و باروری میوه هایش نیازمند استفاده از منابعی است كه با هماهنگی و مساعدت، موجبات رشد آن را بوجود می آورد. از طرف دیگر آموزش و پرورش مدرن به این مسئله پی برده و معتقد است (قالیباف، ۱۳۹۷). مفهوم شادی از پنهان ترین و مبهم ترین كلمات به كار رفته در نهاد آموزش و پرورش است. كمتر سندی یافت می شود كه نمای روشنی از مفهوم شادی یا جایگاه آن ارائه دهد. شادی يك حالت روانی است كه پس از برآورده شدن امیال انسانی ایجاد می شود. شاد بودن موجب افزایش انرژی روانی، نیروی فیزیکی و انگیزه می گردد. ایجاد شادی و نشاط در مدرسه و تربیت انسان های با نشاط از اهداف نظام آموزشی معرفی شده است (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، ۱۳۹۰). نرخ شادی و خنده در مدرسه ایران بسیار پایین است و در برنامه ریزی آموزشی جایگاه ویژه ای ندارد (آلمادخت مزینانی، ۱۳۹۷).

نمونه‌های از تعاریفی که پژوهشگران مختلف برای عوامل شادی در مدرسه ارائه داده‌اند عبارتند از: بلوچ کاره (۱۳۹۷) تحقیقی با عنوان «راهکارهای شاداب‌سازی و ایجاد نشاط در مدارس» انجام داده است. دانش‌آموزان مهم‌ترین رکن نظام آموزش و پرورش هر کشوری به حساب می‌آیند. شاد زندگی کردن برای کودک به همان اندازه که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او مهم است، اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و فیزیکی و جسمانی او را فراهم می‌کند.

ماهون و همکاران^۶ (۲۰۱۰) در تحقیقی تحت عنوان «شادی از منظر ارتباط با جنسیت و سلامت در اوایل رشد» با الگویی شامل ۱۵۱ نفر دختر و پسر در پایه‌های هفتم و هشتم بودند. نتیجه‌ها نشان داد که بین پسران و دختران تفاوتی از نظر شادی وجود ندارد، در صورتی که تفاوت مثبت، معنادار بین شادی و متغیرها شادی برای کلیه افراد وجود داشت.

ریجاوک^۷ (۲۰۱۵) تحقیقی به عنوان «آیا شادی در مدارس باید آموزش داده شود؟» انجام داد. ریجاوک چنین اظهار می‌دارد که در روانشناسی مثبت، مفهوم نشاط (شادی) نشان دهنده‌ی آن است که شاخص‌های اصلی عملکرد و اهداف زندگی مثبت در نظر گرفته شده است.

یونسکو^۸ (۲۰۱۶) در تحقیقی تحت عنوان «چارچوبی برای مدارس شاد در آسیا» سه بعد برای یک مدرسه شاد ارائه می‌نماید، یادگیری برای زندگی با هم، یادگیری برای شدن، زمینه روانشناسی مثبت‌گرا، که هر کدام از این ابعاد دارای شاخص‌هایی به شرح زیر می‌باشند.

جاکوین^۹ (۲۰۱۸) در تحقیقی تحت عنوان «آموزش مثبت: دانش‌آموز شاد و روانشناسی مثبت در کلاس درس» نشان داده معلمان شادمان به‌طور مستقیم به خوشحالی دانش‌آموزان همراهی می‌کنند» به‌گونه‌ای که آموزگاران کمک می‌کنند تا دانش‌آموزان خود را با شادکامی پرورش کنند.

اساساً افراد خوشحال وجدان نا آرام و ناراضی اجتماعی را حفظ می‌کنند که این به یک دنیای شادتر کمک می‌کند. حتی باید پا را از این فراتر نهاد و پرسید کدام یک از لحظه‌های زندگی انسان بدون اثر پذیری از این عوامل و شادی و نشاط و غم اندوه می‌گذرد؟ پاسخ این پرسش اهمیت و جایگاه

6. Mahon et al

7. Rijavec

8. UNECCO

9. Joaquin

شادی و نشاط را در زندگی انسان خصوصاً در یادگیری دانش آموزان مشخص می کند. بنابراین، به دلیل تأثیرات همه جانبه شادی در توسعه و تقویت زمینه های رشد و تعالی و همچنین ایجاد مشکلات فراوان روانی - اجتماعی در صورت کمبود یا فقدان آن، در نظر گرفتن مقوله شادی در سیاست گذاری های آموزشی، مستلزم شناخت و بررسی دقیق و علمی آن است. جامعه علمی زنده و پویا، جامعه ای است که عناصر شادی آفرین در آن فراوان باشد و برنامه ریزی آموزشی نظام های مختلف آن، راهکارهای جهت شادابی و نشاط دانش آموزان طراحی و تنظیم گردد. در گذشته به نظر می رسید که وظیفه آموزش و پرورش تولید عده ای فارغ التحصیل است که تنها بتوانند امرار معاش کنند، اما چنین به نظر می رسد که در قرن حاضر برنامه ریزی های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته و سرلوحه تعلیم و تربیت، در یک جمله خلاصه شده است «شوق زندگی کردن را به دانش آموزان بیاموزیم». پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما درگرو شادی پایدار است. براساس تحقیقات صورت گرفته در داخل و خارج نتایج بدست آمده از پژوهش ها به این صورت می باشد: عنوان پژوهش : مثلث یادگیری شاد بر طبق پژوهش سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (رحمانی، ۱۳۹۳). در تحقیقی تحت عنوان تعریف و مفهوم شادمانی بیان می دارند رایج ترین نظریه مربوط به شادی و نشاط در روانشناسی نظریه نقطه ثابت است؛ که این نظریه بیان می دارد که هر فرد با توجه به عوامل ژنتیکی و شخصیتی دارای میزان معینی از شادی است (عسگری، ۱۳۹۲). مدارس در خصوص شادابی، وضعیت چندان مطلوبی ندارد، بنابراین مدارس به عنوان مهمترین جایگاه حضور نسل های آینده بهتر است از سطح سالم و پویایی را برخوردار باشند و یکی از موضوعات مهم که امروزه پژوهش های زیادی را مورد توجه خود نموده موضوع تکنولوژی های نوین مانند استفاده از موبایل، تبلت و ... است (هفلین و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۷).

بررسی میزان نشاط و شادابی و راههای تقویت آن در مدارس راهنمایی و متوسطه شهری استان کردستان را سنجیده است. نتایج نشان داده است که شادی و نشاط به عنوان یکی از جنبه های جدایی ناپذیر زندگی و به ویژه یکی از جنبه های ضروری تحصیل در آموزش و پرورش تلقی می شود (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۶). در تحقیقی تحت عنوان شناسایی مؤلفه های نشاط و شادی بیان می دارند شادمانی به درجه یامیزانی اطلاق می گردد که مشخص درباره مطلوبیت کل زندگی خود قضاوت می کند (زارعی

¹⁰ . Heflin et al

و همکاران، ۱۳۸۸). در مطالعه‌ای توسط محققین نشان داد که از میان شانزده متغیر پیشبین تنها شش متغیر جنسیت، درستی انجام تکلیف، تحصیلات مادر، انگیزه پیشرفت، سن دانش‌آموز و درگیری والدینی در امر شادابی و هیجان ضرایب معنا داری برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارند (نیازآذری، ۱۳۹۳). با مطالعه «مدارس شاد مساوی است با موفقیت» اظهار می‌کند که مدارس دارای سه جزء بنیادی برای ایجاد یک مدرسه‌ی شاد است (سولدو^{۱۱}، ۲۰۱۶). مدارس مکانی را می‌سازند که کودکان با دوستانشان باشند، علم جدید را آموزش ببینند و مهارت آرزو داشتن، رشد کردن و برنامه ریزی پیدا کنند و نیز محیط فیزیکی رضایت‌مند و مطلوب در ایجاد یک مدرسه شاداب بسیار با اهمیت است (نیازآذری، ۱۳۹۳). با توجه به مطالعات نشان داده شده که تغذیه صحیح بر قدرت یادگیری مؤثر است. و عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت زمان ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قند خون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قندخون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری می‌شود. عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قند خون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قند خون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری می‌شود. با توجه به این مطالب حضور متخصص تغذیه جهت عملکرد بهتر یادگیری و شادابی هرچه بیشتر آنها نیاز می‌باشد (جون و جو^{۱۲}، ۲۰۱۶). لذا هدف اصلی این پژوهش طراحی، آزمون و پیشنهاد شناسایی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی می‌باشد.

هدف این پژوهش طراحی، آزمون و پیشنهاد شناسایی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی است که باعث کمک به طراحی الگوی شادی بیشتر در مدرسه ابتدایی خواهد شد. این مطالعه به دنبال پاسخ به این پرسش ذیل است.

ضرورت‌های طراحی الگوی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی چیست؟

چه الگوی را می‌توان برای ایجاد مدرسه شاد در مقطع ابتدایی طراحی کرد؟

11. Suldo

12 Jun and Jo

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی می‌باشد و روش تحقیق حاضر کیفی، روش تحلیل محتوا است. تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی از دل مشاهدات و نظرات مشابه به دنبال قواعد عام می‌گردد. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات، بعد از مشخص شدن نمونه‌هایی، از مصاحبه نیمه ساختارمند استفاده شد. در این روش پژوهشگر به بررسی مبانی نظریه‌های مؤلفه‌های مدرسه شاد و همچنین شیوه‌های تحقق این مهم در نظام آموزش و پرورش ایران پرداخت و بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده، سوال اصلی جهت طرح در جلسات مصاحبه طراحی و به منظور ارزیابی کیفیت و اهمیت و اعتبار موردنظر سوالات، طی نشست با اساتید راهنما و مشاور به طور دقیق بررسی و اصلاحات لازم با هماهنگی این عزیزان انجام گرفت. فرایند مصاحبه با طرح کلی سوال اصلی بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی چیست؟

داده و تحلیل تجزیه منظور به جمع آوری شده از رویکرد تحلیل محتوای کیفی استقرایی استفاده شد. بهره‌گیری از این رویکرد زمانی ضرورت دارد که محقق می‌خواهد زمینه‌دانش لازم را در خصوص موضوع فراهم کند؛ لذا مفاهیم موجود در متن را استخراج و مدلی را ایجاد می‌نماید. در این پژوهش، پژوهشگر مقولات را به صورت استقرایی از داده‌های حاصل از مصاحبه استخراج خواهد کرد و حجم نمونه در این بخش را تعداد ۲۰ نفر از صاحب‌نظران حوزه شادی و نشاط در محیط‌های آموزشی و مدارس ابتدایی تشکیل دادند (جدول ۱). در این بخش، مصاحبه‌ها نیز تا اطمینان از اشباع نظری ادامه پیدا کرد. در این مطالعه با ۲۰ نفر از صاحب‌نظران به حالت اشباع رسیدیم. برای انتخاب خبرگان معیارهایی در نظر گرفته شد و نفراتی برای مصاحبه انتخاب شدند که حداقل یکی از معیارهای زیر را داشته باشند:

جدول ۱- جامعه مورد مطالعه

ردیف	جنس	تحصیلات	رشته	حرفه
۱	زن	کارشناسی ارشد	روانشناسی شخصیت	فرهنگی
۲	مرد	کارشناسی ارشد	روانشناسی عمومی	فرهنگی

عنوان مقاله	۶۷
۳	مرد دکترا برنامه‌ریزی درسی فرهنگی
۴	مرد دکترا علوم تربیتی فرهنگی
۵	زن کارشناسی ارشد علوم تربیتی فرهنگی
۶	زن کارشناسی ارشد روانشناسی فرهنگی
۷	مرد دکترا برنامه‌ریزی درسی فرهنگی
۸	زن کارشناسی ارشد علوم تربیتی فرهنگی
۹	مرد دکترا برنامه‌ریزی درسی عضو هیأت علمی دانشگاه
۱۰	زن کارشناسی ارشد علوم تربیتی فرهنگی
۱۱	زن دکترا علوم تربیتی عضو هیأت علمی
۱۲	زن کارشناسی ارشد مشاوره فرهنگی
۱۳	مرد دکترا روانشناسی عضو هیأت علمی دانشگاه
۱۴	مرد دکترا علوم تربیتی عضو هیأت علمی دانشگاه
۱۵	زن دکترا برنامه‌ریزی درسی عضو هیأت علمی
۱۶	مرد دکترا برنامه ریزی درسی عضو هیأت علمی
۱۷	زن کارشناسی ارشد مشاوره فرهنگی
۱۸	زن دانشجوی دکترا علوم تربیتی فرهنگی
۱۹	زن کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی سایر
۲۰	مرد کارشناسی ارشد علوم تربیتی فرهنگی

۱. انجام پژوهش در زمینه مرتبط با موضوع تحقیق.

۲. ترجمه یا تألیف کتاب در زمینه شادی.

۳. عضویت در کمیته شاداب‌سازی مدارس.

۴. دارا بودن سابقه کارشناسی ابتدایی در استان و یا مطلقه آموزش و پرورش، مدیریت و یا تدریس در مدارس ابتدایی.

روش نمونه‌گیری کیفی:

جمع‌آوری داده‌ها از طریق نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. نمونه‌گیری هدفمند به این معناست که پژوهش‌گران عمداً افرادی را که با پدیده‌ها و مفاهیم کلیدی پژوهش مرتبط هستند را انتخاب می‌کنند. برای نمونه‌گیری هدفمند راهبردهای مختلفی هست که در پژوهش حاضر از نمونه‌گیری با اختلاف حداکثری استفاده شده است.

یافته‌ها:

همان‌طور که در جدول ۲ آمده، از تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی، ۲۳ مفهوم، ۶ مقوله فرعی، و ۳ مقوله اصلی حاصل شد.

مقوله‌های اصلی عبارتند: ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز، بهبود و ارتقای بهداشت روانی و ارتقای سلامت جسمانی

مقوله‌های فرعی عبارتند: درونی شدن فرهنگ جامعه، آرامش محیطی، امنیت غذایی، بالا بردن امید به زندگی، تقویت سلامت روان و سلامت جسمی.

جدول ۲- مقوله‌های اصلی، فرعی و مفاهیم استخراج شده از مصاحبه‌ها و متون ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد

مفاهیم	مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی
<ul style="list-style-type: none"> ○ انتقال ارزشها از طریق بازی ○ استحکام فرهنگ همزیستی مسالمت‌آمیز ○ تعلیم چگونه درک کردن ○ تعلیم چگونه اجراکردن 		

<ul style="list-style-type: none"> ○ پرورش و تعلیم فرهنگ‌های مختلف به دانش‌آموزان ○ استحکام ارزشها، نگرش‌ها و روابط مثبت 	<p>درونی شدن فرهنگ جامعه</p>	<p>ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ آرامش محیطی در درون مدرسه ○ آرامش محیطی در بیرون از مدرسه 	<p>آرامش محیطی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ به کارگیری متخصص تغذیه در مدرسه ○ مواد غذایی سالم در مدرسه ○ بهداشت درون مدرسه 	<p>امنیت غذایی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ پرورش انسانهای شاد و مسؤولیت پذیر ○ افزایش سلامت روحی و روانی ○ روحیه شاد و بانشاط 	<p>بالا بردن امید به زندگی</p>	<p>بهبود و ارتقای بهداشت روانی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ تقویت قوای ذهنی ○ تقویت قوای فکری و شکوفایی فکر 	<p>تقویت سلامت روان</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ○ کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی ○ توجه به علایق و استعدادهای دانش‌آموزان با توجه به تفاوت‌های فردی آنها ○ رشد همه جوانب ○ تقویت قوای جسمی ○ توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان ○ ارتباط دانش‌آموزان و اولیای مدرسه 	<p>سلامت جسمی</p>	<p>ارتقای سلامت جسمانی</p>

انتقال ارزشها از طریق بازی

مشارکت کننده ۹ گفت: از جمله عوامل موثر در ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از «دوره ابتدایی دوره‌ای است که بچه‌ها از خانواده وارد یک جامعه بزرگتر مانند مدرسه می‌شوند مدرسه‌ای که شخصیت بچه‌ها رو می‌سازد باید شاد باشد و انعطاف داشته باشند. برنامه‌ای که در مدرسه هست اجرا می‌شود به گونه‌ای باشد که بچه‌ها رو در مدرسه بتونه نگه دارد مدرسه‌های شاد همراه با شور

وشوق و هیجان و با بازی کردن دانش آموزان همراه است. تحقیقات نشان داده وقتی بچه‌ها از مدرسه‌ای که شاد نیست بیرون می‌آیند و انرژی خود شون رو در بیرون تخلیه می‌کنند چه بهتر فضای مدرسه شاد بوده و همراه با بازی در محیط و هم شادابی سرکلاس باشد تا جو مدرسه همراه با صمیمیت باشد.»

استحکام فرهنگ و همزیستی مسالمت‌آمیز

مشارکت کننده ۱۶ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از «سرزنده بودن دانش‌آموزان، یادگیری بهتر دروس، آشنایی بیشتر با فرهنگ جامعه و تقویت آن، قوی شدن روابط عمومی، کم شدن بیماریهای روانی و همزیستی مسالمت‌آمیز».

تعلیم چگونه درک کردن

مشارکت کننده ۵ گفت: «از آنجای که ما در دنیایی با حجم اطلاعات زیاد زندگی می‌کنیم، ضروری است که روش‌های درست استفاده از اطلاعات و یا به عبارتی یادگیری درست را بیاموزیم. ما روزانه با حجم زیادی از اطلاعات روبه‌رو هستیم. ولی چه مقدار از آنها را یاد می‌گیریم و چگونه درک کردن را باید به دانش‌آموزان یاد بدهیم تا بتوانند مستقل بار آمده و همچنین فقط ذهن آنها را از مطالب بیهوده انباشته نکنیم و با توجه به این مطالب برای دانش‌آموزان یادگیری باید جذابیت لازم را داشته باشد و محیطی مفرح و شاد را برای آنها فراهم کند.»

تعلیم چگونه اجرا کردن

مشارکت کننده ۱۲ گفت: «برای عملی کردن دانسته‌های خود تنها به کار بستن یک نکته در هر هفته کافی است. به دانش‌آموزان یاد بدهیم که اگر کتاب جدیدی را مطالعه نموده‌اید و یا در کلاس درس معلم حضور یافته‌اید یکی از مهمترین نکاتی را که از آن جلسه می‌توانستید بیاموزید را یادداشت کنید. تنها یک نکته کافی است. کل هفته را به پیاده‌سازی آن نکته در زندگی خود پردازید به این ترتیب با به کار بستن این روش چگونه اجرا کردن مطالب درسی برای دانش‌آموز محیط مدرسه همراه با شادی خواهند بود. چون مطالب درسی را هم یاد می‌گیرد و هم در زندگی خود به کار می‌بندد.»

پرورش و تعلیم فرهنگ های مختلف به دانش آموزان

مشارکت کننده ۱۸ گفت: «از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد آموزش فرهنگ‌های مختلف به دانش آموزان می‌باشد. باتوجه به این موضوع چگونگی حرکت دانش‌آموزان را از دنیای زندگی به دنیای علمی مدرسه در دسته‌بندی‌های زیر می‌توان نشان داد. دنیاهای همساز که در آنها حرکت و انتقال به صورت ملایم و روان صورت می‌گیرد و دنیای خانواده و دوستان هم با مدرسه و هم با علوم موافق هستند دنیاهای گوناگون که در آنها انتقال نیاز به مدیریت دارد و دنیای خانواده و دوستان با مدرسه ناموافق اما به طور بالقوه با علم موافق هستند. دنیاهای معکوس که منجر به انتقال همراه با دشواری‌های زیادی می‌شود. دنیاهای بسیار متضاد و نا همساز که منجر به مقاومت و مخالفت در برابر انتقال شده در نتیجه آن را به طور بالقوه ناممکن می‌سازد. در این حالت دنیای خانواده و دوستان با علم ناموافق اما با مدرسه موافق هستند. به طور کلی وقتی فرهنگ علمی با فرهنگ دنیای زندگی دانش‌آموزان هماهنگ می‌شود. آموزش علوم مختلف می‌تواند برای آنها خوشایند و همراه با شادی باشد».

استحکام ارزشها، نگرش‌ها و روابط مثبت

مشارکت کننده ۱۷ گفت: «برای مطابق زمان بودن باید تغییر کرد و برای تغییر کردن باید یاد گرفت و برای یاد گرفتن باید باور کرد. محورا اصلی تمام اعمال و رفتار ما بستگی به شناخت و اساس مسؤولیت مادر دارد که این دو عامل برگرفته از معیارهای نگرش، ارزش، باورها می‌باشد. تمام این معیارها با آموزش به فرد منتقل می‌شود. هیچ کاری نیست که نشود آن را با آموزش یاد گرفت و هیچ آموزشی به مانند عملی در فرد ایجاد توانایی نمی‌کند. آموزش می‌تواند سبب تغییر شخصیت افراد و جایگزینی معیارها و خصوصیات مثبت در فرد شود. آموزش رسمی بهترین و متداولترین نوع آموزش است. اما آموزش غیررسمی مؤثرتر از آموزش رسمی و مدرسه‌ای است، چراکه تاثیر آن بر کودکان بیشتر است و از طریق تجربه صورت می‌گیرد. حال آن که آموزش مدرسه‌ای باید همراه با شادی و نشاط بوده تا تقویت کردن ارزشها و نگرشها و روابط مثبت حاکم بر جامعه را بتوان به دانش‌آموزان انتقال داد».

آرامش محیطی

آرامش محیطی در درون مدرسه

مشارکت کننده ۱۰ گفت: «مدرسه باید دوازدهم و سدها، عبور و مرور وسایل نقلیه، محل انباشتن زباله، راه آهن و کارخانه باشد، محوطه مدرسه باید دارای وسعت کافی بوده و برای جلوگیری از ایجاد گرد و غبار و امکان شستشو، کف حیاط از آسفالت و یا بتون و یا مصالح مشابه پوشیده شده باشد. و همچنین محیط کلاس درس باید از نظر مطرح کردن ایده‌ها و نظرات دانش‌آموزان از هرنظر بدون استرس بوده تا تک تک دانش‌آموزان بتوانند بدون هیچ گونه ترس و استرسی از جهت درست نبودن نظرات خود را در بین هم‌کلاسی‌های خود مطرح کنند و زمینه جهت رشد و خلاقیت تک تک دانش‌آموزان به وجود آید.»

امنیت محیطی در بیرون از مدرسه

مشارکت کننده ۱۹ گفت: وقتی محیط مدرسه و کلاس درس شاد بوده و امنیت داشته باشد، دانش‌آموزان از محیط بیرون از مدرسه سعی می‌کنند سریع تر خود را به درون مدرسه رسانده و از هرگونه ناامنی و استرس فرار می‌کنند. اما اگر محیط مدرسه شاد نباشد سعی می‌کنند به بیرون از مدرسه کشانده شده و به پارک یا جاهای دیگر سردر بیاورند.

امنیت غذایی

به کارگیری متخصص تغذیه در مدرسه

مشارکت کننده ۲۰ گفت: باتوجه به مطالعات نشان داده شده که تغذیه صحیح بر قدرت یادگیری کودکان مؤثر است. و عدم صرف صبحانه می‌تواند اثرات منفی بر یادگیری آنها داشته باشد. اگر مدت زمان ناشتایی طولانی تر باشد، نگهداری قندخون در سطحی که مغز قادر به فعالیت طبیعی خود باشد، مختل شده و یادگیری و تمرکز حواس کمتر می‌شود. مطالعات مختلف نشان داده که افزایش نسبی قندخون موجب بهبود عملکرد مغز و یادگیری کودکان در مدرسه می‌شود. باتوجه به این مطالب حضور متخصص تغذیه جهت عملکرد بهتر یادگیری کودکان و شادابی هرچه بیشتر آنها نیاز می‌باشد.

مواد غذایی سالم در مدرسه

مشارکت کننده ۱۳ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی الگوی مدرسه شاد عبارتند از «درنظام آموزش پرورش دانش‌آموزان رکن اصلی مدرسه محسوب می‌شوند لذا طراحی مدرسه شاد در تمامی دوره‌ها

به ویژه دوره ابتدایی امری اجتناب ناپذیر و بسیار ضروری است. چرا که شادبودن و شادزیستن به اندازه‌ی موادغذایی مناسب، ضرورت دارد. نیک می دانیم که شادی بر سلامت روحی و روانی و جسمانی انسان تاثیر دارد. موادغذایی مناسب دریافتی بهتر و شادابی دانش آموز نقش بسزایی دارد».

بهداشت درون مدرسه

مشارکت کننده ۶ گفت: «از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد این است که، شاداب کردن مدرسه فقط فضا و امکانات کافی نیست بلکه بهداشت درون مدرسه نیز باید رعایت شود که خودمضمّن رعایت اصولی هست از جمله ریختن زباله‌ها داخل مخزن مربوط به خود، کاشتن درخت و چمن جهت تنفس بهتر دانش آموزان، پاکیزه نگه داشتن در و دیوار مدرسه، فروش غذاهای سالم و خانگی جهت سالم ماندن دانش آموزان، پاکیزه بودن لباس و کیف دانش آموز جهت شادابی بیشتر مدرسه نیاز هست.»

بهبود و ارتقای بهداشت روانی

بالا بردن امید به زندگی

پرورش انسانهای شاد و مسؤولیت پذیر

مشارکت کننده ۴ گفت: از جمله عواملی که ضرورت طراحی مدرسه شاد را ایجاب می کند شامل: «شادابی و نشاط در مدرسه باعث رشد و تکامل و ابعاد وجودی یک دانش آموز در بعد جسمانی - شناختی - عاطفی و اخلاق و معنوی می شود. مدرسه شاد سبب افزایش مسؤولیت پذیری کودکان می گردد و دانش آموزان نسبت به توانایی خود آگاهی بیشتری پیدا می کنند. و با اعتماد به نفس بیشتری قدم در عرصه‌های مختلف زندگی می گذارند. مدرسه شاد سبب کارایی بهتر مغز و عملکرد مفید سیستم عصبی می شود و هرچه فرد احساس شادی و رضایت داشته باشد ذهن او فعال شده و استعداد های آن شکوفا می شود.»

تأثیر بر سلامت روحی و روانی

مشارکت کننده ۴ گفت: برای این که دانش آموزان از سلامت روحی و روانی لازم برخوردار باشند بهتر است که محیط آموزشگاه را از هرگونه عامل استرس زایی دورنگه داریم و نگذاریم عاملی باعث ناراحتی و در نتیجه نگرانی دانش آموز شود و روحیه‌ی شاد او را تحت تاثیر قرار بدهد. محیط مدرسه و

کلاس درس آنقدر اطمینان بخش باشد که دانش آموز احساس شادابی و راحتی کرده و حرف خود را بتواند بیان نماید.

روحیه شاد و با نشاط

مشارکت کننده ۱۸ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد داشتن روحیه شاد و بانشاط است. افراد شاد معمولاً مسائل و مشکلات را بزرگ نمی‌کنند و به قول معروف از گاه کوه نمی‌سازند. آنها بیشترشان حال خوب و دوری از هر دلمردگی هستند. و به همین خاطر سمت غصه‌ها نمی‌روند و بیشتر تمایل به چیزهایی دارند که آنها را خوشحال کند. در نتیجه عزت نفس بالایی دارند. بنابراین ایجاد زمینه برای روحیه شاد دانش آموزان از ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد است.

تقویت سلامت روان

تقویت قوای ذهنی

مشارکت کننده ۱۲ گفت: از ضرورت های طراحی مدرسه شاد این است که، به این دلیل که بچه‌ها روحیه شاد داشته باشند و باعث تقویت قوای ذهنی، فکری دانش آموزان می‌شود. و باعث شوروشوق و ایجاد علاقه زیاد به درس می‌شود. در نتیجه باعث خلاقیت و بااستعداد و پرتلاش تربیت شدن دانش آموز می‌شود.

تقویت قوای فکری و شکوفایی فکر

همچنین مشارکت کننده ۱۲ گفت: تقویت قوای جسمی و ذهنی خود باعث تقویت قوای فکری شده و در نتیجه باعث شکوفا نمودن فکر و ذهن دانش آموز می‌شود. و با توجه به شکوفا شدن فکر و ذهن دانش آموز جامعه آینده ما جامعه‌ای بسیار شکوفا و قابل پیشرفت خواهد بود.

ارتقای سلامت جسمانی

سلامت جسمی

کاهش ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی

مشارکت کننده ۱۸ گفت: با توجه به آمارهای سازمان بهداشت جهانی در زمینه‌ی افسردگی و اضطراب و فرار از مدرسه، اهمیت موضوع و ضرورت طراحی مدرسه‌ای که دارای ویژگی شادی می‌باشد را می‌رساند. در حال حاضر در جهان چیزی حدود ۲۰۰ میلیون نفر به افسردگی مبتلا هستند و لازم است تا همه‌ی کشورها برای حل این معضل به‌طور جدی کوشش کنند. علاوه بر توجه به اهمیت شادی در نگاهی عمومی، نظام‌های آموزشی بیشتر توجه خاص به این مسأله دارند. همچنین درسند تحول بنیادین نیز نشاط را به‌عنوان یکی از گزاره‌های ارزشی نظام تعلیم و تربیت معرفی می‌کنند. برنامه درسی، به‌عنوان مهم‌ترین عامل هماهنگ‌کننده در اجرای فعالیت‌ها و تحقق اهداف انتقال دهنده ارزش‌های نظام‌های آموزشی به دانش‌آموزان و ضامن تحقق درست و به‌هنگام اهداف نظام تربیتی می‌باشد.

توجه به علایق و استعدادهای دانش‌آموزان

مشارکت کننده ۹ گفت: از جمله عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از: «دوره ابتدایی، دوره‌ای است که بچه‌ها از خانواده وارد یک جامعه‌ی بزرگ‌تر مانند مدرسه می‌شوند. مدرسه‌ای که شخصیت بچه‌ها را می‌سازد باید شاد باشد و انعطاف داشته باشد. برنامه‌ای که در مدرسه هست طوری باشد که بچه‌ها رو در مدرسه بتوانند نگه دارد. مدرسه‌های شاد همراه با شور و هیجان همراه با بازی هست. معلم‌ها هم با شور و هیجان سرکلاس می‌آیند. تحقیقات نشان داده که وقتی بچه‌ها از کلاس‌های شاد نیست، بیرون می‌آیند و انرژی خودشان رادر بیرون تخلیه می‌کنند، چه بهتر که فضای مدرسه شاد باشد. عدالت را رعایت کنیم. در تنبیه و تشویق و روابط صمیمانه و همراه با دوستی باشد. به نیازهای بچه‌ها توجه کنیم و فرهنگ دوستی را رواج دهیم».

رشد همه جوانب

مشارکت کننده ۷ گفت: نشاط و شادابی در مدرسه باعث رشد و تکامل همه ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی، شناختی، عاطفی، اخلاقی، و معنوی می‌شود. چنانچه یک بعد از این ابعاد دچار صدمه شود و یا مورد غفلت و فراموشی قرار گیرد. دانش‌آموز به توانایی‌ها و شایستگی‌های کامل دست نخواهد یافت. شادزیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و جسمانی او را تامین می‌کند. زندگی باشادی و نشاط معنا

پیدا می‌کند و درپرتو آن دانش‌آموزان به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی می‌توانند پله‌های ترقی را بیمایند. جامعه زنده و پویا جامعه‌ای است که عناصرشادی آفرین در آن فراوان باشد.

توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان

مشارکت‌کننده ۱۹ گفت: «شاداب‌سازی را از ابعاد مختلف می‌توان بررسی نمود. چرا که در ابتدا شاداب کردن محیط مدرسه در کلام به ایجاد فضای مناسب و فضاسازی ظاهری منتهی می‌شود ولی با نگاهی دقیق‌تر باید عنوان کرد که شاداب نمودن فقط جنبه ظاهری ندارد. چون داشتن بهداشت روانی سالم نیازمند رعایت اصولی است که هم جنبه‌ی مادی و هم جنبه‌ی معنوی دارد، و در واقع شاداب‌سازی را در ابعاد ظاهری و ابعاد معنوی جست و جو کرد که موارد یا ابعاد زیر را شامل می‌شود:

- فضاسازی و زیباسازی ظاهری
- ایجاد، زیباسازی محیط‌های آموزشی و تربیتی
- توجه به پوشش‌های مناسب و زیبا
- رعایت بهداشت عمومی در مدرسه
- به‌کارگیری افراد مؤثر و بانشاط در سازماندهی کادر مدرسه
- ایجاد فضایی امن و صمیمی بین اولیای مدرسه و دانش‌آموزان».

ارتباط دانش‌آموزان و اولیای مدرسه

- مشارکت‌کننده ۱۶ گفت: تربیت نسلی با روحیه و آینده‌ساز ضروری می‌باشد و نیز مصاحبه‌شونده گفت

- والدین باتوجه به آموزش ارزشها، رفتارهای مناسب، باورهای معنوی، قومی-فرهنگی-سنتها، نخستین آموزگار فرزندان خود می‌باشند؛ ارتباط متقابل والدین و پشتیبانی آنها به بهبود نتایج علمی، اجتماعی، عاطفی و سلامت دانش‌آموزان کمک نموده و باعث می‌شود که مدارس بتوانند تأثیری بیشتر بر جمعیتی بگذارند که به آنها خدمات ارائه می‌دهند. سایر عوامل ضرورت طراحی مدرسه شاد عبارتند از:

- وظایف هر دانش‌آموز از سوی خودش انتخاب می‌شود.
- ظاهر دانش‌آموز تمیز و مرتب است.
- مهربانی و محبت بین اولیای مدرسه و دانش‌آموز موج می‌زند.
- ارتباط بین دانش‌آموزان، اولیای مدرسه و خانواده‌ها مواج است.
- همکاری اصل اول در این مدرسه است.
- تشویق دانش‌آموزان به خلاقیت و نوآوری و ایجاد بسترهای استعدادها و رسیدن لازم برای بروز به پیشرفت‌های مورد نظر
- مشارکت دانش‌آموزان در امور مدارس با تفویض مسؤولیت و حمایت از آن‌ها ایجاد جوّ سازمانی
- روش‌های فعال تدریس، استفاده از موسیقی در زنگ‌های تفریح و ورزش، فعالیت و تحرک در بازی‌های فردی و گروهی می‌باشد.
- همانطور که شکل ۱ نشان می‌دهد، الگوی بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی دارای ۲۳ مفهوم و ۶ مقوله فرعی و ۳ مقوله اصلی می‌باشد.

شکل ۱. الگوی بررسی و شناسایی ضرورت‌های طراحی مدرسه شاد در دوره ابتدایی

ارتقاء و همزیستی مسالمت آمیز	بهبود و ارتقای بهداشت روانی	بهبود و ارتقاء سلامت جسمانی
انتقال ارزشها از طریق بازی	انسانهای شاد و مشولیت پذیرند	کاهش ناهنجاریهای و آسیبهای اجتماعی
تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز	تقویت قوای ذهنی	توجه به علایق و استعدادهای دانش‌آموزان
یادگیری چگونه دانستن	تاثیر هیجانات مثبت بر خلاقیت دانش‌آموز	رشد همه جوانب
	قوی شدن روابط عمومی	

توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان	تقویت قوای جسمی	تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت آمیز
ارتباط بین دانش‌آموزان و اولیای مدرسه	روحیه شاد و با نشاط	یادگیری چگونه دانستن
بالا بردن امید به زندگی	تاثیر بر سلامت روحی و روانی انسانهای شاد مسئولیت پذیرند	یادگیری چگونه انجام دادن آموزش فرهنگهای مختلف به دانش‌آموزان
	تقویت قوای جسمی تاثیر هیجانات مثبت بر خلاقیت دانش‌آموزان	تقویت ارزشها، نگرشها و روابط مثبت درونی شدن فرهنگ جامعه
	قوی شدن روابط عمومی	امنیت محیطی امنیت محیطی در مدرسه امنیت محیطی در بیرون از مدرسه امنیت غذایی به کارگیری متخصص تغذیه درمدرسه تغذیه سالم در مدرسه بهداشت درون مدرسه

بحث و نتیجه‌گیری

در این بخش مؤلفه‌های ضرورت طراحی الگوی مدرسه شاد در دوره ابتدایی براساس نظرات متخصصین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از ۲ استخراج مفاهیم اولیه درمرحله بعد جهت انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر منسجم‌تر در قالب مفهوم انتزاعی‌تر کدگذاری شدند. نتایج این کدگذاری و نحوه تحلیل و ترکیب مفاهیم اولیه در قالب زیرمقوله‌ها و مقوله‌های اصلی نشان داده شده است. که مقوله‌های اصلی شامل «ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز، بهبود و ارتقای بهداشت روانی، ارتقای سلامت جسمانی می‌باشد». افراد شاد رویدادهای مثبت را بیش از واقعیت به یاد می‌آورند و بیشتر رویدادهای بد را فراموش می‌کنند. برعکس افراد افسرده در هردو مورد قضاوت صحیحی دارند.

افراد شاد در باورهایشان در مورد موفقیت و شکست نامتعادل هستند: اگر موفقیتی هست، خود آن را به دست آورده‌اند و قرار است ادامه پیدا کند و آن‌ها در هر زمینه‌ای عملکرد خوبی دارند و اگر شکستی هست، همه‌اش تقصیر شماست و این وضعیت دوامی نخواهد داشت و فقط یک اتفاق کوچک است. برعکس افراد افسرده در ارزیابی موفقیت و شکست منصف هستند (فریدی^۳، ۲۰۱۴). همانطور که در جدول ۲ توضیح داده شد، الگوی ضرورت طراحی مدرسه شاد در مقطع ابتدایی دارای ۲۳ مفهوم ۳ مقوله اصلی و ۶ مقوله فرعی می‌باشد.

جهت ارتقاء همزیستی مسالمت‌آمیز بنا بر نظر متخصصان و مفاهیم استخراج شده از نظرات آنان نیاز به درونی شدن فرهنگ جامعه و آرامش محیطی و امنیت غذایی می‌باشد. همچنین جهت بهبود و ارتقای بهداشت روانی با توجه به نظرات متخصصین نیاز به بالا بردن امید به زندگی و تقویت سلامت روان می‌باشد. و برای ارتقای سلامت جسمانی نیاز به تامین سلامت جسمی می‌باشد. بنابراین با توجه به مؤلفه‌ها و مفاهیم استخراج شده مصاحبه شونده‌گان احساس کردند که مدرسه شاد جایی است که در آن ارتقاء و همزیستی مسالمت‌آمیز و بهبود و ارتقای بهداشت روانی و سلامت جسمانی برقرار می‌شود. آنان همچنین احساس کردند که برای بالا بردن امید به زندگی و ضرورت طراحی مدرسه شاد نیاز به کاهش ناهنجاریها و آسیب‌های اجتماعی و توجه به علایق و استعداد های دانش‌آموزان و توجه به بهداشت جسمی دانش‌آموزان و ارتباط متقابل بین دانش‌آموزان و اولیای مدرسه نیاز می‌باشد. و همچنین ضرورت طراحی مدرسه شاد و نتیجه آن داشتن انسان‌های شاد و مسئولیت پذیر می‌باشد. و همچنین مدرسه شاد باعث یادگیری چگونه دانستن و تقویت فرهنگ همزیستی مسالمت‌آمیز و روحیه شاد و بانشاط می‌شود.

یافته‌های حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که نیاز به زمان و مکان بیشتر برای یادگیرندگان و معلمان می‌باشد تا بر اساس آن شادی و رفاه در مدرسه افزایش یابد. برای این که دانش‌آموزان از سلامت روحی و روانی لازم برخوردار باشند، بهتر است که محیط آموزشگاه را از هرگونه عامل استرس‌زایی دورنگه داریم و اجازه ندهیم عاملی باعث ناراحتی و در نتیجه نگرانی دانش‌آموز شود و روحیه‌ی شادآور تحت تاثیر قرار بدهد. محیط مدرسه و کلاس درس آنقدر اطمینان بخش باشد که دانش‌آموز احساس شادابی و راحتی کرده و حرف خود را بتواند بیان نماید. افراد شاد معمولاً مسائل و

مشکلات را بزرگ نمی کنند و به قول معروف از کاه کوه نمی سازند. آنها بیشترشان حال خوب و دوری از هردل مردگی هستند و به همین خاطر سمت غصه ها نمی روند و بیشتر تمایل به چیزهایی دارند که آنها را خوشحال کند. در نتیجه عزت نفس بالایی دارند.

بنابراین ایجاد زمینه برای روحیه شاد دانش آموزان از ضرورت های طراحی مدرسه شاد است. دانش آموزان مدارس ما به جای لذت دوران کودکی و فراگیری مهارت های زندگی مجبورند برای گذراندن دوران تحصیلات عمومی و گرفتن مدرک، مسیری طاقت فرسا را آن هم غالباً با بی رغبتی طی کنند. این در حالی است که در کشورهای توسعه یافته، فرد شادترین لحظات زندگی خود را در مدرسه می گذراند و نه تنها با مدرسه احساس بیگانگی نمی کند بلکه بخش عمده ای از زندگی اجتماعی خود را در آنجا تجربه می کند. اما اشکال در چیست و چه عیبی در نظام آموزشی ما وجود دارد که مدارس را برای بچه ها خسته کننده کرده تا از هر فرصتی برای تعطیل کردن و به عبارتی گریزان بودن از درس و مدرسه استقبال کنند.

از نظر نگارنده، عواملی وجود دارد که بدون شک مانع ایجاد و نهادینه شدن نشاط و سرخوشی در دانش آموزان می شوند که می توان با شناخت و تعدیل آنها این دغدغه را برطرف کرد. سنگین و حجیم بودن کتاب های درسی دانش آموزان در تمام مقاطع که علاوه بر ایجاد خستگی و دلزدگی دانش آموزان، عملاً فرصتی برای آموزش عمیق مطالب باقی نمی گذارد. محیط خشک و بدون جذبه مدرسه، ساختمان فرسوده و تزئینات و رنگ آمیزی نامناسب و نورگیر نبودن کلاس های مدرسه، تدریس به شیوه های عموماً سنتی، معلم محوری، پذیرش بی چون و چرای دانش آموز، عدم تعامل دوجانبه معلم و دانش آموز در فرایند کلاس که موجب بی حوصلگی و خستگی زودرس می شود. رابطه غیرصمیمی و خشک بین معلم و دانش آموز و توأم به انجام تکالیف سنگین و بی توجهی به نظرات و احساسات آنها، مسئله تنبیه بدنی در برخی کلاس های درس که هر از گاهی اخباری از برخورد خشن معلم با دانش آموزان شنیده می شود. همچنین از دیگر عواملی که موجب عدم رغبت دانش آموزان برای حضور در کلاس ها و بی علاقه گی آنها به مدارس می شود، برگزاری کلاس های صبح زود است که علاوه بر تأثیراتی که بر سلامتی بچه ها دارد، آنها را از مدرسه بیزار می کند. همچنین ایجاد استرس و اضطراب ناشی از روش های نادرست آموزشی و محیط مدرسه موجب بی انگیزگی دانش آموزان برای حضوری شاداب در مدرسه می شود.

برای دستیابی به تحقق آرمان‌های مربوط به شاداب سازی مدارس باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسئولان نظام آموزش و پرورش ایجاد کرد. در واقع شاداب سازی مدارس را باید در ابعاد ظاهری و ابعاد معنوی جست و جو کرد.

پیشنهاد می‌شود نشاط و شادابی در مدرسه باعث رشد و تکامل و صمیمیت همه ابعاد وجودی یک دانش‌آموز در بعد جسمانی، شناختی، عاطفی، اخلاقی و معنوی می‌شود. چنانچه یک بعد از این ابعاد دچار صدمه شود و یا مورد غفلت و فراموشی قرارگیرد. دانش‌آموز به توانایی‌ها و شایستگی‌های کامل دست نخواهد یافت. شاد زیستن برای کودک به همان اندازه مهم است که تغذیه خوب، محبت کردن و حفاظت از او اهمیت دارد. زیرا سلامت روحی و روانی و جسمانی او را تامین می‌کند. زندگی با شادی و نشاط معنا پیدا می‌کند و در پرتو آن دانش‌آموزان به ویژه در دوران نوجوانی و جوانی می‌توانند پله‌های ترقی را بپیمایند.

منابع

- ایمانی، ج.، باقری، م.، جعفری، پ.، قورچیان، ن. (۱۳۹۶). بررسی مؤلفه‌ها و شاخص‌های اثر بخشی مدرسه متوسطه دوم برای ارائه مدل در راستای بهبود سیستم آموزشی مدرسه. **فصلنامه پژوهش‌های رهبری و مدیریت آموزشی**، پیاپی ۱۴
- آلماذخت مزینانی، م. (۱۳۹۷). کتاب جهانی شادی تألیف لئو بورمنز. انتشارات تهران: چاپ دوم، نشر آسیم

بلوچ کاره، م. (۱۳۹۷). راهکارهای شاداب سازی و ایجاد نشاط در مدارس. **یازدهمین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم اجتماعی**. تهران. قالیباف، ج. (۱۳۹۷). مدرسه شادمن. تهران، **نشر سخن گستر**.

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. (۱۳۹۰). شورای عالی آموزش و پرورش، شورای عالی انقلاب فرهنگی، **وزارت آموزش و پرورش**.

رحمانی، م. (۱۳۹۳). شادی و نشاط در تعلیم و تربیت. تهران. **انتشارات بامن**.
زارعی، م.، احمدی، ح.، زلفا حق گوین، م. (۱۳۸۸). نقش دانشگاه در ایجاد عوامل مؤثر بر شادی، **مجله فرهنگ در دانشگاه آزاد اسلامی**، سال سیزدهم، شماره ۲، تابستان.
عسگری، غ. محمدی، م.، محمود، ح.، اسماعیل زاده، م. (۱۳۹۲). شناخت عوامل شادی ساز در میان نسل های شاغل در سازمان های امروزی. **مجله مدیریت دولتی**، دوره ۵، شماره. غلامعلی لواسانی، م.، راستگو، ل.، آذرنیاد، آ.، احمدی، ط. (۱۳۹۳). اثر آموزش شادکامی به شیوه شناختی رفتاری بر باورهای خود کارآمدی و استرس تحصیلی. **دوفصلنامه ی راهبردهای شناختی در یادگیری**، ۲(۳)، ۱-۱۸.

نیاز آذری، ک. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر شادابی و نشاط در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه شهرستان ساری، **دوفصلنامه ی مطالعات برنامه ریزی آموزشی**، ۲(۳)، ۳۶-۵۷.

Faridi, S. (2014). Happy teaching, happy learning: 13 secrets to Finland's success. **Education Week Teacher**.

Mahon, N. E. Yarcheski, A. and Yarcheski, T. J. (2010). Happiness as Related To Gender and Health in Early Adolescents. **By Sage publications**. Vol. 14 No.2 175-190.

Heflin, H., Shewmaker, J., & Nguyen, J. (2017). Impact of mobile technology on student attitudes, engagement, and learning. **Computers & Education**, 107, 91-99.

Suldo, S. M. (2016). Promoting student happiness: Positive psychology interventions in schools. Guilford Publications.

Jun, W. H., & Jo, M. J. (2016). Factor affecting happiness among nursing students in South Korea. **Journal of psychiatric and mental health nursing**, 23(6-7), 419-426.

Rijavec, M. (2015). Should happiness be taught in school? **Creation Journal of Education**. Vol. 17: Sp. Ed. No. 1/2015: pages: 229-240.

UNECCO. (2016). School and teaching practices for twenty-first century challenges. **Lessons from the Asia-Pacific Region**.

Joaquin (2018). Positive Education: Happy students and positive psychology in the classroom. <https://Positivepsychologyprogram.Com/positive-education> **happy students**.

Investigating and identifying the necessities of designing a happy school model in the primary school of Golestan province

Kobra Sheikh^۱، Hosein Fakuri Hajiyar^{۲*}، Hassan Saimi^۳، Ali Asghar bayani^۴ and Mohammad mehdi Naderi^۵

Abstract

One of the problems of every society is the neglect of happiness and cheerfulness, which causes an increase in mental illnesses such as anxiety and depression. The present study was conducted with the aim of extracting and identifying the components of the necessities of designing a happy school model in elementary school. This research was conducted with a qualitative approach and qualitative content analysis method. The statistical population was all specialists in the fields of psychology and educational sciences, and the data collection method was semi-structured interviews, and 20 specialists in the field of educational sciences were interviewed. Inductive qualitative content analysis method was used to analyze the qualitative data. This research consists of 23 categories, which include 3 main categories and 6 subcategories. The main categories include: promotion and peaceful coexistence, improvement and promotion of mental health, and promotion of physical health, and the subcategories include: internalization of community culture, environmental peace, food security, increasing life expectancy, strengthening mental health, and physical health. The results showed that when children leave a school that is not happy, they discharge their energy in the outside environment. Happy schools are accompanied by

1-Ph.D student, Islamic Azad University, azadshahr, Iran. Email: kobra.sheikh57@gmail.com^۱

2- Assistant Professor Islamic Azad University, azadshahr, Iran. Email: dr_fakoori@yahoo.com

3 - Education Science group, Azadshahr unit, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.
Email: saemi_61@yahoo.com

4- Associate Professor, Department of Educational Sciences and Psychology, Azadshahr Branch, Azad Islamic University, Azadshahr, Iran. Email: saemi_61@yahoo.com

5- Department of Education, Faculty of Islamic Studies, Islamic Azad University, Azadshahr Branch. Email: naderimm@yahoo.com

enthusiasm, excitement, and students playing. Happiness affects human mental, psychological, and physical health. Proper nutrition plays a significant role in better learning and student happiness. It is recommended that the school environment be happy with games in the environment and happiness in the classroom so that the school atmosphere is friendly. Happiness affects the mental, emotional, and physical health of a person. Proper nutrition plays a significant role in better learning and student happiness.

Keywords: Happy School, Elementary School, Curriculum, Qualitative Content

Keywords: